

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
: : : invoială : : :

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Văltoarele prostiei

In viața publică, întocmai ca în cea particulară, prostia este factor important. Pretutindeni. Nicăiri însă ciudățenia dela noi: preadeștepți în particular, în cele publice de prostie suverană. Aliată cu o doză similară de ticăloșie patriotică, ea este marea stăpână a destinelor noastre haotice. Din când în când, câte o răbubnire neașteptată a ei ne face să ne cutremurăm în fața culmilor primejdioase pe care le atinge în progresu-i neconținut.

Așa recenta tragedie a celor 6000 de normalişti. Un ordin oficial i-a concentrat, din toate unghiurile țării, la București. Pe toți pe aceeași zi. Pentruca o comisie adormită să împartă între ei cele 1800 posturi publicate vacante în învățământul primar. Urmarea se cunoaște. Candidații sunt săraci. Au trebuit să doarmă prin parcuri. Băieți și fete deavalma. Mai apoi au fost împărțiți pe la căzărmi. Și fetele! — Comisia lucrează cu o încetineală exasperantă. Și fără să se sinchisească prea mult de normele dreptății. Sacra protecție își face mendrele în văzul tuturor. Revolta a izbucnit în manifestații de stradă, altfel pașnice. Poliția însă nu poate îngădui să fie deranjați papugi de pe Calea Victoriei și strigătul după dreptate este turburare a ordinii de stat. Era firesc să între în joc, pentru a salva țara. Și și-a făcut datoria cu prisosință. Până ce, în urmă, cei 6000 de normalişti au fost trimiși la vatră, fără nici o ispravă.

Iată un record incontestabil de zăpăceală, prostie și ticăloșie, care deschide perspective înfloritoare asupra văltoarelor în cari se macină viața noastră publică. Fiindcă o asemenea năzdrăvănie presupune un fond dureros de distrămăre și buimăceală; precum, la rândul ei, provoacă revolta desnădejdiei.

Dar moneda mai are o față, tot așa de tristă, privind trecutul. 6000 de diplomați la 1800 de posturi! Și cu cea mai mare grijă și dreptate să se fi procedat, 4200 rămân fatal pe drumuri. Patru mii două sute de desnădejduși, în cari clocotesc speranțe distruse. Ce vor face? Și cum vor privi ei rânduiala noastră socială? — Iată roadele acceselor de nebunie culturală, care ridicat școale la toate încrucișările de drumuri!

E timpul suprem să se pună capăt demenței. Centralizarea feroce și haosul din minister să înțeleze. Să nu se mai lase în viață decât atâtea școale, câte suportă actuala fază culturală a țării. Și celor fără pâine, să li-se dea una cât mai curând. Ministerul a luat o întâie măsură: cl. I a școlilor normale nu va funcționa anul acesta. E bine, dar insuficient. De ce nu s'ar putea pensiona imediat toți dascălii cu 30 ani de serviciu impliniți? Cum se face cu toți slujbașii! Și poate, în locul cl. I. care se suprimă, s'ar putea introduce cl. VIII. la școlile normale, pentruca în primăvară să nu mai avem un nou contingent de șomeri diplomați. — Tragedia celor 6000 este un momento, pe care trebuie să-l înțelegem!

Deus scientiarum...

Noua Constituție Apostolică pentru reorganizarea universităților și facultăților de științe bisericești

(*) Dumnezeu este „Domnul științelor“ (I Reg. 2, 3), iar Biserica lui: învățătoarea neamurilor. Misiune sublimă, pe care a împlinit-o, strălucit și minunat, în tot cursul veacurilor. Fixând privirile minții în splendorile Infinitului, a dat puterilor omenești avânturi incomparabile și a deschis privirilor setoase de adevăr orizonturi fără margini. De pe amvoanele ei se vestește pururea cuvântul veșniciei și în umbra zidurilor ei s'au ridicat școalele, au înflorit științele și artele.

Și în toate vremile, eforturile ei creatoare au fost călăuzite pe căile cele mai potrivite stărilor și împrejurărilor zilei. Incepând cu vechile școale catehetice din Răsăritul primelor veacuri creștine, până la celebrele universități medievale și dela schimbările impuse de reformele veacului XVI până la universitățile moderne, Biserica a înțeles în permanență spiritul și nevoile schimbătoare ale vremilor și a dat școalelor și științelor sacre forme și organizațiuni noi, pentru păstrarea și întărirea continuă a vechilor credințe și tradiții.

Or, canoanele strâmte și îndesate ale Codului de drept nu mai ajungeau pentru orânduirea sistematică a străduințelor științifice catolice, deosebit de înfloritoare în vremile noastre. Academii, Seminarii, Universități, Athenee și atâtea alte instituțiuni s'au ridicat în toate țările lumii vechi și noi, avântul cercetător al unei întregi armate de învățați creștini a cuprins domenii atât de mari și variate, încât o lege fundamentală comună tuturor era necesară, pentru a împiedeca o dăunătoare pulverizare a forțelor și o exagerată varietate de metode și tendințe.

A înțeles această nevoie a vremii, din prima zi, Sfântul Părinte. Dar, — în deosebire de genii cari îndrumă școala românească dăruindu-i în fiecare an câteva legi capricioase și negândite — Papa, cu înțelepciunea lui de cărturar consumat, a înțeles și greutatea problemei. Noua lege trebuia să se inspire din trecut, să clădească pe realitățile prezentului și să taie drum în viitor. Destul de precisă și hotărâtă pentru a creia unitatea necesară, destul de elastică pentru a nu stâneni variatele avânturi sănătoase. O directivă mai mult decât o limită, ea avea să fie un program vital care să împiedece mediocritatea decadentă, fără a încătușa îndrăzneala libertății disciplinate. O singură lege pentru toate neamurile, respectând ce-i bun în toate părțile și impunând totuși tuturor un singur drum catolic.

De aceea Papa nu s'agrăbit. A alcătuit o comisiune din cei mai de seamă reprezentanți ai înaltelor școale catolice. Trei ani încheiați a lucrat acest distins mănunchiu de cărturari,

sub supravegherea Pontificelui. Rода muncii lor s'a cristalizat în articolii unei adevărate „constituțiuni universitare“, pe care Sfântul Părinte o vestește și impune lumii întregi prin admirabila scrisoare apostolică „Deus scientiarum Dominus“, datată dela Rusaliile acestui an și publicată în „Osservatore Romano“ din 28 Iunie 1931.

Dela prima privire, documentul papal se impune prin limpezimea și simplitatea lui comprehensivă. Cei 58 articoli cuprind principii și directive atât de firești, încât laicul e ispitit să nu le dea prea mare importanță. În realitate, tocmai această calitate dovedește temeinicia și înțelepciunea lui. Viitorul o va justifica, fără îndoială, prin roade reale și universale.

Drept introducere, scrisoarea învie rolul magisteriului apostolic în dezvoltarea științelor sacre, în cursul veacurilor. Iar în partea dispozitivă, dupăce determină natura și scopul școalelor înalte, ca și valoarea gradelor academice, le așază pentru viitor pe toate, chiar și pe cele de pe teritoriile „Propagandei“, sub conducerea unică a s. „Congregațiuni a Universităților“. — Se determină apoi conducătorii înaltelor școale cu atribuțiunile lor, ca și categoriile profesorilor. Pe viitor, întâia condițiune pentru intrarea în facultate este absolvirea liceului clasic, iar pentru teologia, care va dura 5 ani, și un curs filosofic de doi ani, care nu mai dă, ca în trecut, doctorat în filozofie. Pentru obținerea acestuia trebuie urmată deosebit facultatea de filozofie patru ani. Titlul III. fixează metoda învățământului în singuraticile facultăți, exercițiile practice, ierarhia disciplinelor și caracterele specifice ale diferitelor institute. Urmează determinarea gradelor academice, condițiunile obținerii lor și modalitatea examenelor. În urmă legea are grijă și de clădirile școalelor, bibliotecii, laboratorii, onorariile profesorilor și taxele studenților. — Ea intră în vigoare cu prima zi a anului academic 1932—1933. — Un regulament detaliat, publicat de Congregațiune sub numirea de *Ordinationes*, ușurează punerea în aplicare imediată, lăsând destulă libertate singuraticelor școale pentruca autonomia lor să nu fie știrbită, dar destul de amănunțit pentruca arbitrarul să nu poată strica unitatea necesară.

De sigur, o analiză mai temeinică este ispititoare. Nu încapem însă în coloanele noastre. Trebuie să ne mulțumim cu câteva constatări generale, ce se impun dela prima privire. Mai întâi: prin noua lege S. Scaun a luat contact direct cu toate școalele înalte și le influențează imediat, punându-le pe toate sub

o singură conducere centrală. Apoi: toate școlile și institutele trebuie să-și pună de acord statutele și organizația cu această lege. Nici o corporație sau academie, care nu are școală proprie, corespunzătoare nouilor cerințe, nu mai poate da grade academice. Vom avea deci, pe viitor, mai puțini „doctori”, dar mai temeinic pregătiți, ceea ce va spori prestigiul gradelor universitare catolice. Efect pe care îl va produce, alături de alte multe, și hotărârea îngreunare și prelungire a cursului tuturor facultăților. În general, „toți trebuie să recunoască noii legi — scrie p. r. Cordovani, un membru din comisiunea pregătitoare a ei — caracterul ei de modernism sănătos și tradiționalism inteligent, care va produce un contact mai mare între romanitatea învățământului și catolicitatea doctrinei noastre, cu tot avantajul emulațiunii și fără paguba contrastelor. Nu avem în ea numai o lege îndrumătoare a activității științifice a studenților catolici, ci și un stimulent autoritativ spre seriozitatea științifică, spre progresul în a ști, spre armonizarea tuturor științelor cu revelațiunea divină”.

Pe noi, noua constituțiune universitară nu ne privește direct. Nu avem universitate, nici măcar facultăți teologice, cari să dea grade academice. Totuși, va trebui să le avem, cât mai curând. *Academiile noastre teologice se pot încadra* și în dispozițiile noii constituțiuni și în prevederile regulamentelor de stat. Este interes și moral și material, să le dăm în sfârșit aceste forme. Cum s'a spus de atâteaori și de atâta vreme. — Ori măcar să nu mai amânăm plănuita *reformă a planului de studii teologice*. Cel de azi este evident imposibil. Oare ce mai așteptăm ca să-l îndreptăm?

Să urmăim, măcar acum, pilda și îndemnul Romei. O cer interesele noastre!

O mașină infernală în biserica San-Pietro. O crimă cumplită a fost pusă la cale de agenții diavolului, împotriva celui mai grandios templu al creștinătății. Din fericire ea n'a izbutit. Un fior de groază a străbătut însă, la vestea ei, nu numai sufletele credincioșilor, ci pe toți oamenii de bine.

Paznicii uriașului dom al Vaticanului, inspectând cu toată grija obișnuită, în seara zilei de 17 Iulie, înainte de închidere, toate unghetele bisericii, au găsit, într'un mic pupitru portabil, răzimat de monumentul lui Clemente XIII. un pachetel cilindric, învălțit în hârtie și legat cu panglici roze. Bănuind ceva rău, crâșnicul a dus pachetul, suspect mai ales pentru prea marea lui greutate, îndată la jandarmeria pontificală, care și-a dat seama că trebuie să fie o bombă infernală. Vice-brigadierul Bartolini s'a angajat numai decât, cu evidenta primejdie a vieții — bomba putând exploda în fiecare moment — s'o scoată din zona locuită și a așezat-o într'un câmp părăsit, la nord dela Cetatea Vaticanului. Noaptea, la ceasul 1^{oo} a și explodat, cu o detonătură îngrozitoare.

Au început, firește, cercetări pentru găsirea criminalilor. Cine știe însă de vor fi aflați vreodată. Să mulțumim lui Dumnezeu, că a înlăturat această mare primejdie, ce ar fi întristat întreaga creștinătate.

Pe calea progresului. În numărul cel mai nou, din 15 Iulie, al revistei „Vestitorul”, aflăm o seamă de dispozițiuni ale P. Ven. Ordinariat de Oradea, asupra cărora atragem atențiunea cititorilor.

Mai întâi, dorind a cunoaște „modul de viață al fiecărui preot, precum și felul cum își împlinesc datorințele”, Arhiepiscopul lasă tuturor preoților diecezei, fără considerare la oficiile ce ocupă, să înainteze, până la 15 Septembrie crt., Ordinariatul „programul lor de zi pentru diferite timpuri ale anului (pentru zile comune și Dumineci, vară și iarnă, pentru Paresimi etc.). — Cele mai bune cinci programe de zi vor fi premiate”.

Același Ordinariat reînnoiește dispoziția luată încă în 1925, ca în fiecare zi a postului Sf. Marii, seara, să se cânte în toate bisericile parohiale *Paraclisul Preacuratei*, urmat de o scurtă predică, de 10 minute, despre o virtute a Maicii Preacurate.

Ambele dispoziții sunt semne de progres hotărât în viața sufletească a preoțimii și a credincioșilor. Dacă, precum știm că e cazul, ele

răspund unor realități și cerințe de ordin spiritual și nu rămân în domeniul dorințelor pii. Ceea ce s'ar putea întâmpla ușor mai ales cu programul de zi al preoților, care numai așa are valoare, dacă acopere deplin realitatea și nu va fi o construcție ideală și artificială.

Cum e mai corect?

— Formula consacării în noul Liturghier —

Centrul, esența sfintei Liturghii, e transubstanțierea, ori mai bine zis, aceasta e însăș sf. Liturghie, iar toate celelalte cântări, rugăciuni, acțiuni sfinte sunt numai ornamente, necesare ce e drept, totuși nu chiar indispensabile.

La actul transubstanțierii, pământescă pâine și pământescul vin se spiritualizează, primind în formele lor pe cerescul Isus Dumnezeu. Ceriul se pogoară pe altar, altarul se înalță la ceriu, și cu el sunt transportate și sufletele evlavioșilor ascultători.

De aceea datori suntem să grijim ca formula consacării, acestea cuvinte de cerească vrajă să fie întocmite în frază așa, încât să nu fie jicnitore nici sensului, nici gustului literar-artistic, ci să exprime întru toate ideea intenționată de Autorul lor și încă în forma cea mai perfectă.

În noua ediție a Liturghierului însă, s'au făcut schimbări supărătoare în ce privește topica cuvintelor. „Luăți, mâncați... carele pentru voi se frânge, spre iertarea păcatelor”. „Beți dintru acesta toți... carele pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor”. Aceasta e topica inversă, iar în ediția penultimă a Liturghierului e topica directă, singură corectă. Iată pentru ce:

Intențiunea Mântuitorului a fost ca în sfânta jertfă liturgică pâinea să se prefacă în sfânt *Corpul său*, iar vinul în sfânt *Sângele său*, deci evident că accentul cade pe aceste cuvinte „corpul... se frânge, sângele... se varsă”..., cari sunt principale față de toate celelalte din frază. Accentul însă zace pe aceste cuvinte numai și numai dacă topica e directă. Îndată ce inversăm topica, după cum

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Nu ritul, ci adâncirea vieții religioase!

de Gavril Todica

În zilele alegerilor trecute mi-s'a dat ocazia să asist la următoarea convorbire între un preot ortodox și un preot unit. Mă silesc să redau cât se poate de fidel esența discuției, ea constituind și un apropos la părerile exprimate recent în coloanele ziarelor „Patria” și „Unirea” privitor la căsătoria preoților etc. Ceea ce mă face să recurg tot la coloanele „Unirii”.

Ortodoxul: Adevărat e că vicarul vostru episcopesc renunță la postul său înalt și se face simplu călugăr Iezuit?

Unitul: Adevărat.

Ortodoxul: Par'că aveți Asumptioniști Franciscani: ce vreți cu Iezuiții?

Unitul: Așa e dorința și voința celor ce merg la Iezuiți.

Ortodoxul: Nu e oare vr'o rătăcire din partea voastră? Vr'o maimuțarie a stărilor catolice? Asumptioniști, Franciscani mai înțeleg. Vedem că sunt ordine iubitoare de pace și de muncă. Dar Iezuiții rășboinici, urgisiți de toată lumea, ce ar căuta în mijlocul nostru?

Unitul: Iezuiții sunt urgisiți de toată

lumea protestantă. De fapt, s. Ignățiu de Loyola i-a întemeiat pentru combaterea desbinărilor protestante. Dela Protestanți s'au molipsit ortodocșii cu ura contra Iezuiților. Ură nejustificată în fond, fiindcă Iezuiții cultivând toate științele, ei își apără credința cu armele științei, față de orice rătăcirii. Armele științei ne trebuie și nouă, dacă vrem să progresăm. Armele științei v'ar trebui și vouă, dar voi câștigați aceste arme în arsenalele (universitățile) protestante, tocmai pe cari le combat Iezuiții. Însă chiar în interesul ortodoxiei, noi credem că mai bune sunt armele și metodele catolice, decât armele și metodele protestante.

Ortodoxul: Nouă ne-ar fi mai bune arme și metode ortodoxe-românești.

Unitul: Adevărat. Dar unde se găsesc acele arme și metode ortodoxe-românești? Dacă ar fi bune, le-am imita probabil, și noi. În mănăstirile dela Athos? În mănăstirile de călugări și de maice din vechiul regat? Ce să învățăm dela ei? Poate să combatem îndreptarea calendarului?

Ortodoxul: Dar uită-te că tocmai acum am cetit în ziarul „Patria” un articol al domnului S. Popa, prin care detestă unele porniri dela voi. Și cu tot dreptul. Ce zor e bunăoară să se roage călugărițele voastre după litanii catolice? De ce vă abateți dela ritul ortodox? De ce vă trebuie Asumptioniști, Franciscani, Iezuiți, când ați putea re-integra ordiul Bazilican? Ce vreți cu celibii

iubitori de „econoame”, disprețuind pe cinstiții preoți iubitori de „preotese”? Iacă noi ne silim să se admită căsătoria de nou a preoților văduvi, necum să înmulțim „econoamele”.

Unitul: Fiecare se ferește cum poate și cum crede că e mai bine. După mine e indiferent, dacă surorile noastre se roagă după Rozarele și Litanii catolice. Esențialul e să se roage. Incolo vedem că ne dau roade bune, căci își jertfesc viața cu creșterea fetelor (Blaj, Cluj etc.) — mai ales orfane și de preoți — și cu îngrijirea bolnavilor la Sanatoriile din Aiud, Craiova, Geoagiu. Începutul e destul de mulțumitor. Dar ce fac Maicele din mănăstirile ortodoxe, cari nu se roagă după litanii catolice?

Ortodoxul: Se roagă și ele pe mătânii. Au ateliere de țesut. Vara primesc oaspeți.

Unitul: Grand merçi! Pentru ateliere de țesut și primirea de oaspeți nu e nevoie tocmai de călugărițe.

Cu celibatul forțat, celibatul *impus* nici eu nu m'aș împăca și dau perfectă dreptate p. r. Popa. Viața e rebelă și rupe orice bariere artificiale. Decât celibi cu „econoame”, mai bine preoți căsătoriți, trăind în viață familiară de model. Celibatul voluntar însă îl aprob din toată inima și fericiți sunt cei ce se pot conforma după îndemnul sfântului apostol Pavel.

În judecarea *abaterilor* dela ritul oriental, competentă e numai *viața*, cu cerin-

în noul Liturghier, accentul cade pe cuvântul prepus „*pentru voi*“, „*pentru voi și pentru mulți*“. Urmarea e nefastă, căci pe când fraza cu topica directă exprimă sentimentul dragostei dumnezeiești din care emanează toate actele de jertfă, pe atunci fraza cu topica inversă exprimă o imputare ce se face într'un moment de nemulțumire și de indignare, ceea ce Isus Hristos nu a intenționat absolut de loc din acest prilej, care a fost momentul dragostei supreme și a celei mai limpezi, fără de nici o umbră de sentiment contrar acesteia.

În „Prefața la noul Liturghier“ din numărul 25 al „Unirii“ se aduc două argumente în favorul acestei schimbări: 1. sensul intenționat de Isus Hristos, 2. conformarea textului original, celui latin și celui grecesc.

1. Pentru ilustrarea cazului, îmi permit să aduc un exemplu: Să zicem că găsim fragmentul unei scrisori a unui părinte către fiii săi: „Pentru voi mi-am vândut moșia, pentru voi mi-am vândut vitele, după toate acestea ați căzut la examen“. Ce convingere își va forma cititorul despre sentimentul celui părinte, în momentul când a concipiat scrisoarea? Sufletul lui a fost cuprins de indignare, și de aceea le impută fiilor săi, cari nu au corespuns jertfelor izvorite din dragostea sa. Așadar deși cuprinde o mare iubire această frază, totuși pe planul prim vine indignarea și imputarea.

Lumea în mare parte constă din fii, cari nu corespund așteptărilor lui Dumnezeu, iar sfinți pe pământ sunt o raritate. Deci e foarte natural că atunci când vom auzi formula consacării cu accentul pe cuvintele „*pentru voi*“, le vom considera acestea ca o imputare, ca o dojană a lui Isus pentru nerecunoștința noastră pe urma unor jertfe atât de dureroase, ce le-a adus pe muntele Calvarului.

Dacă publicul din biserică ar fi o lume de îngeri, conștii că Isus nu le poate imputa nici o faptă rea din viața lor, atunci da, zic și eu cu autorul „Prefeței“ că accentul pe cuvintele „*pentru voi*“ ar exprima sentimentul dragostei cu mai mult aplomb. Așa însă cum suntem de drepți, sunt necesitat să fiu de o părere contrară autorului: „*pentru voi*“, în

le ei. Nici ortodoxii nu suot scrupuloși în păstrarea acestui rit. Cu atât mai puțin trebuie să fim noi, Precum unirea dela 1700 nu ne-a împiedecat de a defeționa (ca în tulburările lui Sofronie etc.) tot așa nu trebuie să ne împiedece în *adâncirea vieții religioase*. Ceea ce ne admite în stânga, trebuie să se admită și în dreapta. *Cel mai mare dușman al formalismului sec a fost doar însuș Hristos!* Iar ritul, în mare parte, e un formalism consacrat, care să nu zic petrificat, osificat. Trebuie să se admită progresul, să se adapteze condițiilor de viață. Altfel ne pomenim cu biserici pompoase pe dinafară și grele pe dinăuntru; cu potire de aur și cu inimi de putregai! Iată, aici d. Todica. Știu că e un mare aderent al progresului, mai ales sub raportul muzicii bisericești.

Todica: Adevărat. În mintea mea de laic nu încap bunăoară temerea, expectativa timidă, repulsivă chiar, de a *introduce orga* în ceremonialul nostru bisericesc. Toate sectele protestante, oricât s'au depărtat ele dela catolicism, *au păstrat orga*. Noi să o demontăm? De ce? Pentru că ne oprește ritul oriental? *Dar admisibil e să ne împiedece ritul în adâncirea vieții religioase?*

Eu am propus chestia aceasta și în dezbaterile mai competente a A. G. R. U-lui (congresul din Sighet). Nu am cunoștință să fi ajuns la ordinea zilei. Dar cred că cei chemați

acest caz nu are sensul „din dragoste față de voi“, ci „din cauza voastră“, ceea ce nu e tot una.

2. E drept că latinește și grecește cuvintele „*pentru voi*“ sunt înaintea verbului, dar aceasta e topica directă, aceasta o pretinde însuș spiritul celor două limbi. Bunăoară în fraza: „*Dulce et decorum est, pro patria mori*“, se poate pune acest complement după verb? De sigur că nu! Iar în limba română seria cuvintelor în această frază vine chiar inversă, deși topica e directă. Deci tocmai textul latin și cel grecesc al formulei consacării ne impun să întrebăm topica directă în traducerea românească.

În „Conciliul Prim Provincial“ e topica directă în ediția primă, și numai în ediția a doua s'a inversat.

Țin să mai amintesc că cuvântul „*trupul*“ se întrebuițează în popor și atunci, când vrea să exprime cu un termen decent partea nedecentă a corpului.

Ca încheiere declar că eu sunt atât de convins că numai topica directă e corespunzătoare, încât propun să se tipărească formula consacării pe fășii de hârtie, și să se lipească peste textul noului Liturghier.

Pr. Ioan Crișan

Tulburarea fascistă. Scrisoarea Papei privitoare la neajunsurile din Italia, are un răsunet mondial deosebit de impunător. Deoparte ea a reușit să dea lumii într'un chip și mai pregnant decât până acum icoana grandioasă a bisericii care, după vorba sf. Augustin, „împreună se roagă, împreună muncește, împreună suferă“.

De altă parte, ea a fost o lecție usturătoare pentru nemăsuratul orgoliu fascist. Fără a avea curajul de-a reproduce însuș textul scrisorii papale, presa mussoliniană repetă, într'o plicticoasă monotonie, vechile melodii. Fără să-și dea seama, recunoaște dreptatea integrală a tezei papale, care luptă pentru un principiu esențial catolic, călcat în picioare de către fascismul care „*vrea încadrarea totală a forțelor tinere*“, după ce a realizat „monopolul tuturor formelor organizatoare în câmpul po-

se vor pronunța încurând. Cel puțin noi aici vom cere cu insistență.

Ce privește reîntegrarea sau înflorirea ordinului Bazilitan, la noi, prevăd că înflorirea aceasta *nu se va produce înainte de a avea, la noi acasă, elemente viguroase de stimul și emulație din alte tagme* (Asumpționiști, Franciscani, Iezuiți). Numai în acest caz poate fi vorba de o viață monahală *intensă*, roditoare, servind spre exemplu și emulație chiar și mănăstirilor din vechiul regat.

Timpul de 200 ani dela unire a fost suficient ca ordinul Bazilitan să fi făcut progrese la noi și să fi dat roade. De ce nu a făcut?

Altă cauză nu pot găsi, decât *lipsa de rădăcină și de emulație*.

Ar fi deci păcat neiertat să improșcăm cu noroiul invidiei și geloziei în cinurile, cari ne primenesc viața spirituală sau în cazul cel mai rău ne deschid alte orizonturi.

Aviz

Banca „Patria“ din Blaj, în adunarea generală din 30 Iunie 1931, separând cu totul secțiunea comercială și industrială a rămas numai cu secțiunea bancară. În consecință firma „Patria“, bancă pentru Credit, Comerț și Industrie soc. an. Blaj, s'a schimbat în

„Patria“

Institut de Credit și Economii
soc. anon. Blaj

ilitic, economic și sindical“ (Corriere della Sera din 7 Iulie). În fața acestei atitudini păgâne, Biserica „trebuie să pretindă și va pretinde dreptul de educație a tineretului cu o intransigență care nu poate conțeni, nici nu poate șovăi, fiind ea din dispoziție divină“, cum răspunde ferm „Osservatore Romano“. Totuși presa fascistă nu încetează să atace documentul papal cu cele mai absurde și bizare născociri. „Popolo e Libertà“ din Bellinzona — foale pe care ni-o trimite întâmplător, ca și „Corriere della Sera“, un prieten necunoscut din acele părți — publică, în 9 Iulie, o seamă de atari năsbâții, luate în serios și de cele mai mari gazete ale Duceului, dovedind fără să vrea câtă dreptate avea Papa să afirme, că în toate cercetările sale prin biblioteci n'a găsit niciodată un exemplu de minciună care să se poată compara cu... adevărurile foilor fasciste.

În aceeaș vreme, însă, toată presa mussoliniană este alarmată de răsunetul ce-a avut enciclica în străinătate. Privind corul impunător al glasurilor ce s'au ridicat pentru dreptatea Papei, „Corriere della Sera“ mărturisește că stă în fața „*unui fel de plebiscit antiitalian*“ al lumii întregi, provocat de documentul papal. Chiar în „Popolo d'Italia“, a lui Arnaldo Mussolini, se citește titlul „Aplauzele massonilor“. Și nu înțelege, că dacă și francmasonii se văd nevoiți a aplauda pe Papa, trebuie să fie cum nu se poate mai dreaptă cauza susținută de el.

Dar mânia e rea sfătuitoare. Să sperăm că va trece și fascismul va reveni la sentimente mai bune!

Știri mărunte

Personale. Ieri, cu trenul dela 2 d. m. a sosit aici Preasfințitul Alexandru al Lugojului având să trateze cu I. P. S. Mitropolit Vasile felurite chestii de natură bisericească. — Până la plecarea urmată astăzi, înaltul ierarh a fost oaspele păr. Mitropolit.

† **Dr. Nicolae Paulescu.** Dumineca trecută în 19 l. c. s'a stins, creștinește, savantul român de renume mondial, dr. N. Paulescu, prof de fiziologie la facultatea de medicină din București, autorul unui celebru „Tratat de fiziologie medicală“ în 3 vol. și alor o mulțime de lucrări valoroase ce au văzut lumina prin cele reviste de specialitate, cele mai multe în franțuzește. În românește mai cunoscute sunt: Cele patru patimi; Noțiunile „Suflet“ și „Dumnezeu“ în fiziologie; Biserica, Sinagoga și Talmudul ș. a. Dorințele-i din urmă, după primirea sfintei împărășanii, au fost: să fie îngropat simplu, creștinește; să-i fie răzimat capul pe tricolorul neamului, iar deasupra sa să fie așezat chipul însângerat de spini al Mântuitorului. — O dovadă mai mult cumcă adevărata știință departe de a fi dușmana credinței, e sora ei de cruce.

Locale. Dumineca viitoare, a noua după Rusalii, va predica în catedrală păr. Dr. Coriolan Pop Lupu, profesor al academiei de teologie.

— Miercuria trecută, ziua numelui Sale Regina Maria, s'a celebrat un Te-Deum în biserică noastră catedrală. A pontificat păr. vicar mitropolitan Dr. Ambrosiu Cheșianu, încunjurat de un mare sobor de preoți. La sărbătoare au asistat și autoritățile locale.

Străduințe nobile. Corul bisericii noastre din *Ocnele Mureșului* a dat, în seara zilei de 18 Iulie c. sub iscusita conducere a Dlui prof. I. Ghiriș un concert de vară, urmat de dans. Programul, cuprinzând cântări din repertoriul celor mai cunoscuți compozitori ai noștri: Comănești, Vidu, Oancea, Ivela și întregit cu două recitări din Coșbuc, a fost viu aplaudat

de publicul numeros adunat în marea sală de consultații a salinelor. — Venitu acestei laudabile producțiuni s'a dat în întregime bisericii noastre din loc.

Concurs. Ven. Ordinariat de Oradea publică, cu datul de 1 August c., concurs la parohiile vacante *Marca* (distr. Șimleului) *Pașal* (distr. Tășnadului), *Sititlec* (distr. central) și *Șerdeiu* (distr. Zălăului).

Aviz. Ni-se cere publicarea următoarelor: D-nii Medici sunt invitați cu insistență să se înscrie în *colegiul medical până la data de 25 Iulie a. c.* cunoscând că nici un medic nu poate practica medicina dacă nu este înscris în colegiul medical. Data de mai sus e ultima care se acordă pentru înscriere. — Președinte al colegiului medical jud. Târnava-Mică: Dr. *Ioan Dumitrescu*.

Telefonul „Unirii“

A. B. Mărghita. Am trimis »Unirea« și la al 18-lea abonat ce ne-ați câștigat. Ce bine ar fi dacă în toate părțile am avea oameni ca Sfinția Voastră, cari să ne câștige abonați cât mai mulți. Sigur, atunci n'am lupta cu mizerii și n'am întâmpina greutăți la scoaterea gazetei în opt pagini. Sincere mulțămiri!

D. București. Parlamentarii noștri majoritari, preoți și mireni, nu s'au opus cu mai multă îndârjire votării bugetului rectificat pe spatele noastre, fiindcă au crezut promisiunii dlui Argetoianu, care s-a legat să dea în credite extraordinare ceea ce nu a putut înscrie în buget. Nu știm ce putere tainică i-a făcut să dea crezare atât de ușor vorbelor marelui pontif al lojei. Sigur e însă, că acești »credincioși« Argetoianiști nu fac parte din ceata fericților evangheliei. Cu toată au crezut, fără să vadă împlinirea făgăduinței. Fiindcă, în deosebire de cei din Scriptură, ei nici nu vor avea prilejul să vadă ceea ce au crezut. Dovada definitivă s'a grăbit să li-o dea, după câteva ședințe, guvernul însuși. Ca nu cumva să fie stânjenit în aplicarea noului buget de legea din Martie, care făcea dreptate clerului, pentru mai mare liniște a conștiinței a abrogat-o. Și încă în ce formă evlavioasă! În ultima ședință, fără să fi fost pusă la ordinea de zi și fără mesaj regal! La ce să mai faci zgomot în jurul unei astfel de bravuri patriotice! Mai mult: pentru a preveni orice surpriză din partea opoziției pururi ticăloase, care totuși ar fi putut prinde de veste, însuși primul ministru s-a însărcinat să țină ocupați în altă parte pe aceia de cari se temea să nu-i strice socotelile. Pe păr. Manu l-a ținut însuși d. Iorga de vorbă pe culoar, cu acest scop. Cum a mărturisit-o însuși, cu o candoare invidiată și de d. Argetoianu, în fața Camerei stupefiate. — Totuși să dea Dumnezeu ca d. Argetoianu să-și țină cuvântul și să rămânem noi de minciună!

M. Sovata. Despre faimosul congres liberal dela Cluj n-am putut afla nimic mai mult decât au publicat gazetele. Este firesc, că am rămas uluiți de atacurile nedemne a căror țintă a fost biserica noastră. Și dacă sunt exacte informațiile »Patriei«, încercăm o grea desiluzie și o mare mâhnire. Oricât ar fi de liberal, nu ne-am putut închipui că, alături de d. Lapedatu, care profesor de istorie fiind nu-i dator să respecte adevărul, purtătorul de cuvânt împotriva noastră ar fi fost fiul de preot unit care este d. E. Folea. Și nu ne vine să credem, că delegații blăjeni, între cari un cleric, profesor la școlile noastre, au tăcut chitic și n-au avut un cuvânt de spus, încât a trebuit să vină d. Pordea din Cluj, care să protesteze împotriva ieșirilor insultătoare. Acuza este atât de gravă, încât, repetăm, nu o putem crede. La tot cazul așteptăm răspunsul celor vizati, cari nu pot lăsa nici o clipă să planeze asupra lor bănuiala unei vini atât de rușinoase. — Până atunci să nu ne grăbim cu judecata!

V. Aiud. Am primit abonamentul pe jumătatea ultimă a anului curent.

Oficiul parohial. Bistrița. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent. Suma de 180 Lei s'a plătit »U. P.«

P. Carei. Am primit abonamentul pe anul curent

V. Coștini. Chităm primirea abonamentului pe 1931.

Ț. Lugoj. Am primit 100 Lei, abonament pe jumătatea ultimă a anului curent.

Internatul școlilor secundare gr.-cat. rom. de fete din Blaj

Concurs de primire

Se publică *Concurs de primire în Internatul școlilor secundare gr.-cat. române de fete din Blaj*, (Liceu, Școala Normală, Școala comercială și Curs primar) *cu termenul de 20 August 1931*, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Taxa de întreținere pe întreg anul școlar 1931/32 face Lei 13,000 — plus Lei 500 taxă de instalare.

Această taxă se va plăti în patru (4) rate și anume: Lei 3500+500 cu ocaziunea înscrierii; Lei 3500 la 1 Decembrie 1931; Lei 3000 la 1 Februarie 1932 și Lei 3000 la 1 Aprilie 1922.

Pentru cheltuielile particulare (material de scris, lucru manual, desen, repararea ghetelor) e consult, ca fiecare elevă să depună cu ocaziunea înscrierii o sumă de 1500—2000 Lei. Acești bani se vor administra de Direcțiunea Internatului, dându-se seamă individual despre cheltuielile făcute. Elevelor li-e interzis să aibă bani la sine; banii aflați la eleve se confiscă.

2. Elevele vor aduce cu sine următoarele efecte: 1 saltea (lungă 1.80 m., lată 0.90 m.), 1 pernă, 1 plapomă de lână, 1 plapomă de vară, schimb dublu pentru pat, 1 cuvertură albă pentru pat, 4 cămăși de zi, 4 cămăși de noapte, 12 batiste, 3 fuste de pichet și 3 de vară, 4 perechi indispensabile, două șorțuri de clott cu mâneci, 2 perechi ghete de piele, 1 pereche pantofi, 1 pereche galoși, 1 costum de baie, 1 halat larg pentru dormitor, 1 palton de iarnă, 1 jachetă, 1 broboadă de lână, 2 perechi mănuși, 4 ștergere și un ștergar pentru bucătărie (care rămâne Internatului), perii de ghete, 1 casetă complect aranjată pentru toaletă (cu săpun, perie și prafuri de dinți), 1 cutie cu ace de cusut, de siguranță, ață de cârpit ciorapi, albă și neagră. În loc de pardesiu, e de lipsă pelerină neagră, care se va face, după îndrumările date de Institut, sau eventual, se va confecționa chiar la Institut.

Fiecare elevă este datoare să-și poarte uniforma prescrisă atât în zile comune, cât și în Duminici și sărbători. Uniformele se vor confecționa după indicațiile ce le va da Direcțiunea.

Deodată cu rezoluția de primire i-se va trimite fiecărei eleve un număr. Acest număr va fi cusut la loc bine vizibil, pe toate lucrurile ce le aduce cu sine respectiva elevă. Pentru obiectele nenumerizate, ori cari nu sunt cuprinse în prospect, Direcțiunea Institutului nu ia răspundere. Fiecare bucată de rufă, va fi marcată așa, ca, împăturată fiind, să fie numărul bine vizibil. Nu-i voie să ducă elevele cu sine cărți, romane, reviste, broșuri, decât cele prescrisă în programa școlii, nici metode de pian și vioară, afară de cele prescrise de profesor. Aflute astfel de cărți la eleve, se vor confisca, precum și pudra, alifia, parfum etc.

3. *Ținem să amintim, că Internatul este provăzut cu instalație de încălzit centrală, conductă de apă, baie comună, infirmerie, dormitoare și sale de zi*, toate în condițiile cele mai igienice, și că nu numai conducerea și supravegherea, dar întreg serviciul din internat este îndeplinit numai de membrele Congregației de Surori.

4. În Internat se poate lua instrucție de pian și vioară, *ore și exercițiu*, despre al căror rezultat la finea anului școlar se va da examen în internat. Cursurile de pian se pot face după dorință, în următoarele condițiuni:

a) instrucție de 1/2 oră tot la 2 zile, cu exercițiu zilnic de o oră, cu taxă de 4500 Lei la an.

b) Instrucție de 1/4 de oră tot a 2a zi cu exercițiu zilnic de 1/2 oră cu taxă de 3500 Lei pe an, care sumă se achită la înscriere.*)

5. Spre orientare comunicăm aici câteva puncte din Regulamentul intern al internatului: „Elevetele sunt datoare necondiționat și fără nici o excepție să observe orarul zilnic și ordinea internă a Institutului.

Fete logodite nu pot fi eleve ale internatului.

Elevelor le este cu desăvârșire interzis să poarte haine cu mâneci scurte, decoțitate ori scurte; le este asemenea interzis să-și tale părul, cu excepția elevelor din clasa I—IV, fiind toate elevele datoare să-și poarte părul simplu, potrivit unei eleve de școală.

Corespondența elevelor va fi riguros controlată. Ele vor scrie regulat părinților, în fiecare săptămână odată. Corespondența de prios cu prietene și cunoscute e interzisă, asemenea e interzisă și se pedepsește cu eliminare din internat orice corespondență secretă, respective expedită fără știrea superiorității. Pachete nu pot primi elevele decât adresate Direcțiunii internatului. Alimentele se înapoiază fără nici o excepție, nefiind nevoie de alimente străine, internatul dă hrană suficientă, la dorința părinților dă și supra-alimentație cu o cotă redusă.

Cercetarea elevelor în Internat se poate face de două ori pe săptămână, Joia, între orele 14—16 și Duminica, între orele 14—17, însă numai din partea părinților și a persoanelor admise de Direcțiune. Elevele nu pot ieși din internat decât cu tata și mama lor sau tutorul. Altă persoană nu le poate scoate decât dacă are act scris către Direcțiunea Internatului din partea părinților sau a tutorului.

Elevele, cari doresc să petreacă vacanța de Crăciun și de Paști în familie, nu pot pleca din internat decât însoțite de părinți, ori de o persoană împuternicită din partea părinților prin scrisoare adresată Direcțiunii internatului. Altfel elevele va fi însoțită în călătorie de o persoană de încredere a internatului, pe sepele părinților.

În decursul anului școlar nu se dă voie elevelor să se depărteze din internat la avize telefonice sau telegrafice.

6. Cererile de primire se vor adresa și trimite Prea Veneratului Consistor Arhiepiscopesc din Blaj. În cerere părinții vor declara, că cunosc și că vor observa toate condițiunile de mai sus. La cerere se va alătura: Certificat medical și un *plac provăzut cu adresa exactă și cu marca postală cuvenită, pentru trimiterea recomandată a rezoluției.*

Se primesc în internat și copile de clasele primare.

Blaj, la 8 Iulie 1931.

Direcțiunea Internatului școlilor secund. gr.-cat. de fete, Blaj.

No. 1877—1931

Publicație de licitație

Subsemnatul portărel prin această publică, cumcă în baza deciziunii No. G. 1877—1931 a Judecătoriei mixte Blaj în favorul reclamantei Nyergeș I. din Blaj repr. prin avocatul Dr. Victor Ciufudeanu din Blaj, pentru încasarea creanței de 3585 Lei — bani și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 31 Iulie 1931, orele 15 p. m. la fața locului în comuna Ohaba, la domiciliul urmăritei No. — unde se vor vinde prin licitație publică judiciară: 2 junci albi de 2 ani, 1 car pentru vite și 2 oi albe, în valoare de 6600 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Blaj, la 4 Iulie 1931.

ss. INDESCIFRABIL
portărel

Ucenic cu 4 clase secundare, etate 14 ani, din familie bună, caută Librăria Anca Cluj.

1—2

Nu face experiență. Contra transpirației și azi e cel mai bun HÖFER Nr. 31